

Dit is de eerste keer dat deze soort in Europa is gevonden en een van de weinige keren dat er een aannemelijke route van het dier kan worden achterhaald: Doordat het droge kamerplanten import betref moet de soort wel als volwassen dier (en niet als larf) naar hier zijn vervoerd.

Kromme Rade

Via via kreeg ik te horen dat iemand een op zijn monitorroute op de Kromme Rade ten zuidwesten van Hilversum afgelopen jaar een verdacht uitzijnde libel zou hebben waargenomen. Het vermoeden bestond dat het misschien een Purperlibel *Trithemis annulata* zou kunnen zijn. De soort kon wel goed worden maar hard bewijsmateriaal ontbreekt echter geheel. Als dat waar zou zijn, zou het bijzondere zijn dat er in die regio ook in augustus 1994 een mogelijke waarneming zou zijn gedaan. Hieronder enkele reacties over de mogelijkheid dat deze waarneming eventueel deze zou betreffen.

Ergens heb ik gelezen dat de Bruine korenbout *Libellula fulva* wel eens felle paarse kleuren kan hebben. Ook qua biotoop zou dat natuurlijk goed kunnen. Deze literatuurgegevens kan ik echter zo gauw niet terug vinden
Frank Bos

I never heard from a purple *Libellula fulva* female, but as aged females not infrequently develop a pruinescence this might produce something like a purple colour. On the other hand - *Trithemis annulata* extends northward and has reached Southern France; why should it not reach your region, which is influenced by the Atlantic climate? On the other hand - *Trithemis* is much smaller than *fulva*, and the dark dorsal band of *fulva* might hardly be covered by a thin pruinescence. So I think the appearance of *Trithemis* is not at all improbable. Do not exist photographs?
Gerhard Jurzitza

De eerste keer dat ik een jonge *Libellula fulva* zag, vliegend in de volle zon tegen een donkere achtergrond, was mijn eerste indruk: paars! Ik heb het later nooit meer zo gezien. Een paar mogelijkheden: mannetje met beginnende berijping (oranje plus blauw geeft paars). Het kan ook dat de vleugel het blauw van de lucht weerkaatste (wederom oranje plus blauw, door de beweging van het dier tot paars versmeerd). Of misschien was het simpel de kleur van de vleugel bij jonge dieren, zoals ik ook van jonge *flaveolum* op video heb staan: knalpaarse weerschijn. Mijn eerste indruk leidde tot de impuls '*Trithemis*', maar nadere beschouwing leidde tot een gewone *fulva*...
Weia Reinboud

Kortom: nog geen duidelijk eenduidige mening of zo'n waarneming theoretisch zou kunnen of niet. Te meer omdat de waarneming in 1994 in augustus was en daarmee vrijwel onmogelijk een *Libellula fulva*. Over de uiteindelijke uitsluitsels zal ook voor exoten de CWNO (Commissie Waarnemingen Nederlandse Odonata) een beslissing nemen. En dit zal niet gebeuren nadat de beschrijving zal zijn opgevraagd en nauwkeurig zal zijn bekeken.

Hieronder nog een bijdrage over uitheemse libellen in Nederland.

Marcel Wasscher

In- en uitheemse libellensoorten in het natuurgebied Beekvliet bij Lochem

Beekvliet is een natuurgebied van 400 ha. dat voor ongeveer de helft in het bezit is van Staatsbosbeheer. In 1999 en 2000 ben ik veel in het gebied geweest en heb daar libellen waargenomen, gefotografeerd, op video vastgelegd en gevangen. Ten eerste hierbij de soortenlijst van libellensoorten die ik in het gebied heb waargenomen (tabel 1). Aardige soorten zijn onder meer de Venwitsnuitlibel *Leucorrhinia dubia* (die ik in twee jaar heb waargenomen) en de Plasrombout *Gomphus pulchellus*. De laatste soort zit er aardig wat in juni. Ik heb er daarvan eens aantal dood gevonden aan de rand van het natuurreservaat. Vermoedelijk omgekomen door een brandnetel bestrijdingsmiddel langs sloten bespoten.

Verder heb ik meerdere leuke gedragswaarnemingen kunnen doen. Een Grote keizerlibel *Anax imperator* die in een gevecht een poot werd afgebeten door een Smaragdlibel *Cordulia aenea*. Meerkoeten zag in de voorzomer 2000 ik bij sloten soms wel de talrijk aanwezige mannetjes van de boven het water vliegende Weidebeekjuffers *Calopteryx splendens* uit de lucht plukken. Het waterhoentje zie je dat nooit doen. Het opvallende gedrag wat ik van de Zwervende pantserjuffer *Lestes barbarus* zag was dat ik op meerdere avonden zag dat in de avond de dieren in de pijpestrootjestengels aan de rand van een heideveld rusten. Net voordat de zon daadwerkelijk onder ging, zag ik de dieren binnen een korte periode van 10 minuten de dennen invliegen. Ze gaan daar onder de takken hangen om te overnachten. Wellicht kunnen ze op die manier veilig in de bomen overnachten, maar lopen minder kans om gevangen te worden door vogels (zie ook pagina 2 van de Nieuwsbrief 3(4) van september 2000).

Niet inheemse soorten

Ten tweede het volgende. In 1999 heb ik meerdere niet-Nederlandse soorten in het gebied zien rondvliegen. Wetenschappelijk heeft de lijst hieronder geen enkele waarde, maar dit zou wel de eerste keer zijn dat er uitheemse in Nederland in de vrije natuur rondvliegend worden waargenomen. Overigens zijn er in het gebied ook van andere diergroepen exoten gezien: een grote schildpad met een grootte van 40 cm, een Noord-Amerikaanse brulkikker, maar ook tropische dagvlinders. Helaas heb ik geen van de libellen kunnen fotograferen of anderszits bewijsmateriaal hiervan vastgelegd. Maar hierbij toch een bijschrijving van enkele libellensoorten, met een vergelijking van Nederlandse soorten waar ze wel iets van weg hadden.

- Een ontzettend kleine juffertje (ik moest zelf aan de dwergjuffer *Nehalonia speciosa* denken) dat boven een stilstaande sloot zat, licht crème kleurig en geheel donker van boven. De soort zat er in de eerste week van juli 1999, een week later was de sloot de gemaaid en de soort weg.
- Een zeer grote rombout-achtige (Gomphidae) soort met een indigoblaauw egaal achterlijf, ogen ver uit elkaar kleur en ogen donkerder dan de rest. De soort vloog op maximaal twee meter hoogte

zowel boven een weiland, het meest boven het water. Soms over 500 meter erg hard vliegen en kon dan ineens stoppen en gaan zigzaggen op het moment die een prooi in zag. Hij greep een mannetje van de Grote keizerlibel *Anax imperator* (dat was een kleintje ten opzichte van deze soort) als prooi en ook wel vlinders zoals de Kleine vos. De soort vloog drie weken vanaf half juli 1999.

- Een soort met een donker lichaam van achter gezien, een groot vrouwtje (mogelijk van dezelfde soort) egaal helder lichtgroene vleugels die ik onder een duiker zag eiafzetten met de verrekijker. Gezien in de laatste week van augustus 1999, later niet meer te vinden.
- Een knalgroene soort (net zo'n kleur als de Grote groene sabelsprinkhaan), lijkend op onze Platbuik *Libellula depressa*, twee individuen bijeen poeltje eind augustus 1999.
- Een soort van het formaat van een Geelvlakheidlibel *Sympetrum flaveolum* alleen met pauwoogvlekken in het middendeel van de tophelft van de vleugels, mogelijk alleen in de voorvleugel.

Alhoewel het erop lijkt dat deze exotische diersoorten in het gebied zijn uitgezet door een kweker van tropische dieren, heb ik de bron van deze waarnemingen tot op nu nog niet kunnen achterhalen.

Hanno van der Meulen
Kastanjelaan 23
7241 DE Lochem
0573 253829

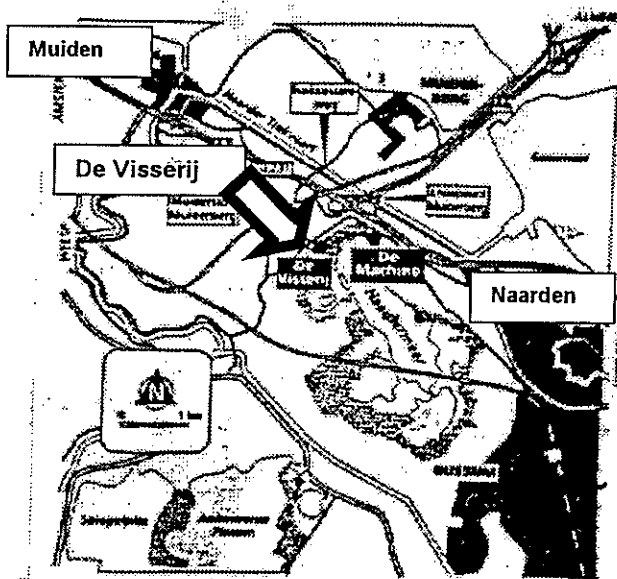
Aeshna cyanea
Aeshna grandis
Aeshna juncea
Aeshna mixta
Anax imperator
Brachytron pratense
Calopteryx splendens
Calopteryx virgo
Coenagrion puella
Cordulia aenea
Enallagma cyathigerum
Gomphus pulchellus
Hemianax ephippiger
Ischnura elegans
Lestes barbarus
Lestes dryas
Lestes sponsa
Lestes virens
Lestes viridis
Leucorrhinia dubia
Libellula depressa
Libellula fulva
Libellula quadrimaculata
Orthetrum cancellatum
Orthetrum coerulescens
Platycnemis pennipes
Pyrrhosoma nymphula
Somatochlora metallica
Sympetrum danae
Sympetrum flaveolum
Sympetrum sanguineum
Sympetrum striolatum
Sympetrum vulgatum

Blaauwe glazenmaker
Bruine glazenmaker
Venglazenmaker
Paardenbijter
Grote keizerlibel
Glassnijder
Weidebeekjuffer
Bosbeekjuffer*
Azuurwaterjuffer
Gewone bronlibel
Watersnuffel
Plasrombout
Zadellibel* #
Lantaarntje
Zwervende pantserjuffer
Tangpantserjuffer
Gewone pantserjuffer
Tengere pantserjuffer*
Houtpantserjuffer
Venwitsnuitlibel
Platbuik
Bruine korenbout*
Viervlek
Gewone oeverlibel
Beekoeverlibel*
Blaauwe breedscheenjuffer
Vuurjuffer
Metaalglanslibel
Zwarte heidelibel
Geelvlakheidlibel
Bloedrode heidelibel
Bruinrode heidelibel
Steenrode heidelibel

Tabel 1: Libellensoorten waargenomen in het gebied Beekvliet tussen Borculo en Lochem.

De beschrijvingen van de met een asterisk (*) gemerkte soorten zullen nog door de CWNO bekeken moeten worden.
Deze soort zag ik in augustus 1999 in het gebied in een maand later bij Geels bij Vlaamse Turnhout september 1999 met een lichtblauwe basisvlek aan het achterlijf. Vliegend aan het einde van de middag in de schaduw langs de rand van een poel.

Routebeschrijving en kaartje voor Naardermeer excursie op 19 mei 2001

Routebeschrijving Openbaar vervoer

Vanaf het NS station Naarden – Bussum en het busstation Amstelstation en Weesperplein buslijn 136, halte Hakkelaarsbrug. Vanaf vandaar is het 20 minuten lopen naar de Visserij. U gaat over het viaduct van de A1, onder de spoorlijn door richting molen. Vóór de houten ophaalbrug gaat u linksaf. Nu rechtuit tot aan de Visserij. U kunt ook een fiets huren op het station Naarden – Bussum (voor af reserveren bij fietsenstalling tel. : 035-694 55 30). Bij de fietsenstalling is een routebeschrijving te verkrijgen.

Eigen vervoer

De A1, Amsterdam Hilversum verlaat u via de afslag Muider slot/Muiderberg. Dan rechtsaf richting Muiderberg, langs de Naardertrekvaart. Bij de stoplichten rechtsaf, over het viaduct van de A1, onder de spoorlijn door richting de molen. Vóór de ophaalbrug linksaf en rechtuit tot aan de Visserij.